

vid separationer och svåra för-luster hos personer som har be-nägenhet att lätt känna sig kränkta. För att framgångsrikt behandla de suicidala patien-terna räcker det inte med enbart mediciner som reglerar stäm-ningsläget och minskar ånges-ten. Varje behandling med me-diciner måste kompletteras med medmänskligt stöd, psy-kosociala åtgärder och i många fall med psykoterapi för att öka patientens förståelse för de destruktiva reaktionssätten samt söka finna nya samman-hang i livet.

Farmaka och terapi

Hendin är, i likhet med många av sina amerikanska kolleger som arbetar med psy-koanalys och psykoterapi, inte främmande för att psykofarma-kologisk behandling kombine-ras med psykodynamiska lång-tids- eller kortidsterapier. Den biologiska störningen kan kor-rigeras med psykofarmakolo-gisk behandling, men den psy-kologiska problematiken och de kommunikativa problemen måste bearbetas på ett psykolo-giskt sätt.

Illustrerar med fallbeskrivningar

I sina fallbeskrivningar vi-sar han hur viktigt det är att vara ödmjuk i läkar- och tera-peutrollen och att inte inta atti-tyden att man vet allt, kan allt och kan älska alla. De suicidala patienterna väcker ofta ång-est och till och med aggressi-vitet hos behandlaren, och det är viktigt att våga erkänna och bearbeta de negativa känslor som kan uppstå hos en läkare när behandlingen inte förlöper som väntat. Den risk som varje läkare och terapeut löper vid behandling av suicida patien-ter, nämligen att patienten kan dö i självmord, bör inte leda till att behandlaren medmänskliga arsenal paralyseras, den be-hövs lika mycket som de tera-peutiska teknikerna vid be-handlingen av självmordsnära personer.

En bok att rekommendera

Trots titeln betraktar boken suicidaliteten inte enbart ur amerikanskt perspektiv. Tack vare den djupa humanismen, de riktiga kliniska exemplen samt de sakliga individualpsy-kologiska och psykosociala tolkningarna är den av stort värde och kan rekommenderas till all personal som arbetar med suicidala patienter inom hälso- och sjukvård. •

Nyskapande idéer inom missbruks-behandling

Hans Bergström. **Missbruk, människor och relationer. Behandling genom professionella och privata nätverk.** 283 sidor. Lund: Studentlitteratur, 1996. Pris ca 285 kr. ISBN 91-44-49941-8.

Recensent: med dr Jan Halldin, överläkare, socialme-dicin, Kronan, Sundbyberg.

Författaren till boken »Missbruk, människor och relationer – behandling genom professionella och privata nätverk», Hans Bergström, har under 25 års tid arbetat med missbruksfrågor, bland annat som terapeut och handledare. Sina idéer till boken har han hämtat från filosofi, socialan-tropologi, cybernetik (om sam-manhang och mönster) och psykodynamisk teori. Den me-todologiska inspirationen kommer från nätverksterapi, familjeterapi, traditionell psy-kodynamisk teori, transak-tionsanalys, AA och miljötera-pi.

Samtidigt som författaren berör en mängd olika områden inom missbruksbehandling har den senaste kunskapen om bio-logiska och fysiologiska rön inte tagits med.

Boken är uppdelad i tre delar. I den första delen beskrivs teori och förklaringar, i den andra komplexiteten i såväl be-handlingen som i missbruks-personligheten. Den tredje de-len handlar om »Activa-be-handling. Metoder för behand-ling av missbruk i olika for-mer». Genomgående i boken poängteras förtjänstfullt de professionella och privata nät-verkens betydelse för rehabili-tering av missbrukare.

Dualism

Bergström pekar på att det inom missbruksbehandling ofta uppstår en dualistisk syn, varvid missbrukaren uppdelas i en nykter och en berusad per-sonlighet. Missbrukaren tror ofta själv att nykterhet förutsät-ter att han måste utestänga allt som har med den berusade per-sonligheten att göra. Författa-ren anger att om klienten i sitt

berusade tillstånd exempelvis har slagit sin hustru eller burit sig illa åt mot chefen bör såda-na beteenden vara viktiga delar i själva behandlingen. Detta in-bebär enligt Bergström att själ-va missbruket som sådant skall omfattas av behandlingen, »fast inte skild från den övriga personen».

Bandspelare

Författaren tar också upp att en förnämlig metod är, om par-terna samtycker härtill, att an-vända bandspelare under beru-sade perioder. På så sätt för man in hela personligheten i tera-pin. Bergström föreslår att alla intervjuer med patienter i berusat samtal bör bandas och att avgiftskliniker av denna an-ledning bör vara välutrustade med bandspelare och band. Jag har själv inte använt bandspe-lare på detta vis i behandling av missbrukare. Jag kan dock spontant känna för att pröva en sådan idé men kan samtidigt erfara en viss tveksamhet, då missbrukaren i sitt berusade tillstånd kan gå med på en in-spelning för att sedan när han nyktrat till ta tillbaka detta löf-te.

Sekretess

Författaren påpekar på ett par ställen i boken att det är viktigt att förhandla med pati-enten om att samarbeta med så många som möjligt och att sek-retess är antiterapeutiskt i för-hållande till missbruket. Sekre-tessten kan förhindra att perso-ner runt missbrukaren får veder-häftig information, vilket kan leda till konflikter och missförstånd inom missbruka-rens närmaste omgivning. Jag kan delvis instämma i detta, men det finns andra aspekter på

sekretessen. Sekretessen är ofta en nödvändig förutsätt-ning för att en person över hu-vud taget skall våga söka hjälp för sina alkohol- eller andra drogproblem, speciellt första gången.

Diagnostiska system

Författaren redogör ur ett utvecklingspsykologiskt per-spektiv för psykiatriska dia-gnostiska kategoriseringar och deras relation till missbruk. På ett ställe säger han att persona-len inom nykterhetsvård och psykiatri ofta uppfattar psyko-ser som det farligaste som finns, men skriver han »perso-nal som inte fruktar psykos utan ser det som ett tillstånd som man kan hjälpa klienten med och i den hjälpen känner sig trygg, är en god behandlare där klienterna mer sällan går till sådana ytterligheter som psykoser». Författarens fram-ställning här antyder att klien-terna själva medvetet skulle kunna välja att gå in i en psy-kos, vilket jag känner mig nå-got främmande inför.

»Activa-behandling»

Kapitel 3 i boken handlar om en metod som kallas Acti-va-behandling. Denna metod är en vägvisning för personal och klienter i rehabiliteringsar-betet. I boken redogörs ingående och ibland nästan överty-gande om instruktioner för denna behandling.

Sammanfattningsvis finner jag att Hans Bergström i sin bok har haft stora ambitioner att knyta samman olika teorier och terapier rörande missbruk och dess behandling. Bokens innehåll kan i vissa avsnitt vara svårt att ta till sig speciellt för personer som saknar erfaren-heter och kunskaper inom missbruksområdet. Jag tycker dock att boken tillför ämnes-området en del nyskapande och värdefulla idéer, vilka framför allt missbruksbehandlare med viss yrkeserfarenhet bör kunna ha nytta av. •

Adressera korrespondens om nya böcker och recen-sioner till:

Bokredaktionen, Läkartid-ningen, Box 5603, 114 86 Stockholm.